

แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน : กรณีศึกษา
ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร
Potential development guidelines of sustainable community-
based tourism: A case study in Pho Prathap Chang Sub-district,
Pho Prathap Chang district, Phichit province

ดนัย อุ่มชัย¹ และโชติ บดีรัฐ²
Danai Aumchai¹ and Chot Bodeerat²

Received : April 30, 2020; Revised : May 18, 2020; Accepted : May 28, 2020

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืนและเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร และ 3) เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ จากกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ 1) นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร จำนวน

¹นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม; Master of Public Administration Program, College of Local Management and Development, Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand; e-mail : anaumc2628@hotmail.com

²วิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม; College of Local Management and Development, Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand;
e-mail : chotbodeerat@psru.ac.th

407 คน โดยการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม 2) หัวหน้าส่วนราชการหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร โดยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก จำนวน 10 คน 3) ผู้ประกอบการในตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร โดยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก จำนวน 5 คน และการสนทนากลุ่ม จำนวน 1 กลุ่ม จำนวน 5 คน และ 4) ประชาชนในตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร จำนวน 20 คน แบ่งเป็น การเก็บข้อมูลโดยรูปแบบการสนทนากลุ่ม จำนวน 2 กลุ่มๆ ละ 10 คน

จากผลการวิจัย ระดับการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน พบว่า อยู่ในระดับมาก จากการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ, จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด, อาชีพปัจจุบัน, และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการจำแนกตามเพศ, สถานภาพการสมรส, และภูมิลำเนาปัจจุบัน พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน พบว่า การสร้างจุดขายจากเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชน การพัฒนาสินค้าและบริการตามความต้องการนักท่องเที่ยว การจัดการด้านการตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ และการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน เป็นรูปแบบและแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืนนำไปสู่การพัฒนาแบบยั่งยืน

คำสำคัญ (Keywords) : การท่องเที่ยวชุมชน, ศักยภาพการท่องเที่ยว, แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

Abstract

The research objectives were to study 1) a potential development level of sustainable community-based tourism and comparison of factors affecting to the potential development of sustainable community-based tourism, 2) tourism behavior of community-based tourism, and 3) define potential development guidelines of sustainable community-based tourism: a case study in Pho Prathap Chang sub-district, Pho Prathap Chang district, Phichit province.

Conducting this research using the method of mixed method consisting of quantitative research and qualitative research. From the sample as follows: 1) Tourists

who travel to the tourism industry by the community of Pho Prathap Chang sub-district, Pho Prathap Chang district, Phichit Province consisting of 407 people by collecting data using questionnaires. 2) Head of government agencies or officials of government agencies related to tourism in Pho Prathap Chang sub-district, Pho Prathap Chang District, Phichit Province by in-depth interviews with 10 people. 3) Entrepreneurs in Pho Prathap Chang sub-district, Pho Prathap district, Phichit Province by In-depth interviews of 5 people and 1 group conversation of 5 people. and 4) People in Pho Prathap Chang sub-district, Pho Prathap Chang district, Phichit province, consisting of 20 people, divided into data collection by focus-group, consisting of 2 groups, 10 persons each.

The result of this study about the level of the potential development of sustainable community-based tourism was at a high level. Overview affecting to community-based tourism who had in age, highest education, job position, employment status, current occupation, and monthly income found that a result of differences was statistical significance level of 0.05 However, Classified by gender, marital status, and current domicile, found that a result of differences was not statistically significant at the 0.05 level. Creating a selling point from the uniqueness and identity of the community, product and service development according to tourists' needs, effective marketing management, and sustainable conservation of natural resources and the environment were potential development patterns and guidelines of sustainable community-based tourism.

Keywords : Tourism Potential, Sustainable Tourism, Guideline Development of Potential Tourism, Community-Based Tourism

บทนำ (Introduction)

จากข้อมูลขององค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ ได้ระบุถึงความนิยมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากนานาชาติในปี พ.ศ. 2560 ว่ามีนักท่องเที่ยวที่เดินทางจากทั่วทั้งโลกกว่า 1,326 ล้านคน ในจำนวนนี้มีนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวเพื่อจุดประสงค์ในการพักผ่อนมากถึง 729 ล้านคน ประมาณการรายได้จากการท่องเที่ยวมีมูลค่าถึง 1,340 พันล้านเหรียญสหรัฐ โดยมี

นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ประมาณ 323 ล้านคน สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวมากถึง 390 พันล้านเหรียญสหรัฐ คิดเป็นเงินไทยประมาณ 12.87 ล้านล้านบาท จากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกทั้งหมดนั้น มีนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากถึง 120.4 ล้านคน ประเมินการรายได้จากการท่องเที่ยวมีมูลค่าถึง 130.7 พันล้านเหรียญสหรัฐ คิดเป็นเงินไทยประมาณ 4.3 ล้านล้านบาท โดยนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จากสถิติพบว่ามีจำนวนมากขึ้นทุกปีต่อเนื่องกัน (The United Nation World Tourism Organization : UNWTO, 2018)

ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยวทางด้านโบราณสถานและสถาปัตยกรรม อาทิเช่น วัดโพธิ์ประทับช้าง วัดท่าด่าน และวัดนางชี เป็นแหล่งโบราณสถานที่สำคัญ มีแหล่งชมหิ่งห้อยและชมนกแก้วหลากหลายสายพันธุ์ที่สวยงาม แสดงถึงทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ มีแหล่งเพาะปลูกพืชและปศุสัตว์ที่สำคัญ อาทิเช่น สวนส้มโอเพื่อการส่งออกคุณภาพสูง ฟาร์มวัวนมและกระบือ แสดงถึงความสมบูรณ์ของพื้นที่ทางด้านเกษตรกรรม ขณะที่ชุมชนโพธิ์ประทับช้างมีรากฐานย้อนยุคซึ่งเป็นศิลปวัฒนธรรมที่เกิดจากการความร่วมมือร่วมใจในการสร้างสรรค์ของชุมชน แต่อย่างไรก็ตาม ชุมชนยังประสบปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ กล่าวคือ ชุมชนไม่สามารถใช้ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในชุมชน ในการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนได้อย่างเต็มศักยภาพ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในชุมชน มีการใช้จ่ายและใช้เวลาในการท่องเที่ยวในชุมชนน้อย ทำให้ไม่เกิดการหมุนเวียนและการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง ถึงแม้จะมีความพยายามทั้งของชุมชนเองและจากหน่วยงานราชการ ในการหาช่องทางพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะเป็นความพยายามในการจัดการงานประจำปี การจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวตามฤดูกาล การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ แต่ก็ยังไม่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว ให้มีจำนวนและมีการใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้น เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในชุมชนให้เห็นอย่างชัดเจนได้ บทความวิจัยนี้จึงเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน และเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน และ 3) เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน อันจะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนและพัฒนาตำบลโพธิ์ประทับช้างได้แบบยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน และเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร จำแนกตาม อายุ สถานภาพการสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ และภูมิสำเนา
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร
3. เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน และเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร และเพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร และใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร โดยสรุปในการดำเนินการวิจัยดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

- 1) ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎี เนื้อหาจากเอกสารทางวิชาการ ตำรา วารสาร บทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- 2) ดำเนินการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม โดยสร้างแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อสอบถามระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร

3) ดำเนินการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม โดยสร้างแบบสอบถามแบบปลายปิดแบบเลือกตอบเพียง 1 คำตอบ เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1) ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎี เนื้อหาจากเอกสารทางวิชาการ ตำรา วารสาร บทความทางวิชาการการวิจัยเชิงคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน

2) เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร แบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1) นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร จำนวน 407 คน เก็บข้อมูลโดยแบบสอบถาม

โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 407 คน (คำนวณจากสูตรได้ 400 คน) จากข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดพิจิตร ช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2561 จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด 77,665 คน (The United Nation World Tourism Organization, 2018) ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ตารางกำหนดตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95

ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันข้อมูลสูญหายผู้วิจัยจึงขอเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร จำนวน 407 คน โดยได้กำหนดการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ รวมทั้งหมด 407 คน

2) หัวหน้าส่วนราชการหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) จำนวน 10 คน

โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการที่มีหน้าที่ในการสำรวจและรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สรุปผล วางแผนงานและโครงการ ดำเนินการ สนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนของตำบลโพธิ์ประทับช้าง ประกอบด้วยหน่วยงานราชการดังต่อไปนี้ 1) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนครสวรรค์, 2) สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดพิจิตร, 3) ที่ว่าการอำเภอโพธิ์ประทับช้าง, 4) สำนักงานพัฒนา

ชุมชนจังหวัดพิจิตร, 5) สำนักงานเกษตรอำเภอโพธิ์ประทับช้าง, 6) ศูนย์การศึกษาชนบทและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโพธิ์ประทับช้าง, และ 7) องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร

3) ผู้ประกอบการในตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) จำนวน 5 คน และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 1 กลุ่ม จำนวน 5 คน

โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากผู้ประกอบการร้านขายของที่ระลึก ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่ม และที่พักแบบโฮมสเตย์ในตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร

4) ประชาชนในตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร จำนวน 20 คน แบ่งเป็น การเก็บข้อมูลโดยรูปแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 2 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน

โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากกลุ่มบุคคลที่พักอาศัยอยู่ช่วงระยะเวลาที่ทำการวิจัยในตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม เพื่อให้ครอบคลุมในเนื้อหาวัตถุประสงค์ของงานวิจัยโดยเป็นแบบสอบถามนักท่องเที่ยว โดยแบ่งโครงสร้างแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว ได้แก่ เพศ อายุ สถาน ภาพการสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ และภูมิลำเนา โดยเป็นแบบสอบถามแบบถามตอบ (Check list) เลือกได้เพียงคำตอบเดียว

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ได้แก่ 1) ประสิทธิภาพการท่องเที่ยวในตำบลโพธิ์ประทับช้าง 2) ลักษณะของการมาท่องเที่ยวเป็นแบบใด 3) แหล่งท่องเที่ยวใดที่ทำให้สนใจมาท่องเที่ยวในตำบลโพธิ์ประทับช้างมากที่สุด 4) เส้นทางมาท่องเที่ยวด้วยลักษณะใด 5) สิ่งอำนวยความสะดวกด้านใดที่ควรจะมีให้บริการนักท่องเที่ยวมากที่สุด 6) กิจกรรมใดที่ทำให้สนใจมาท่องเที่ยวในตำบลโพธิ์ประทับช้างมากที่สุด 7) วัตถุประสงค์หลักของการมาท่องเที่ยวในตำบลโพธิ์ประทับช้างครั้งนี้ 8) ข้อมูลจากแหล่งใดที่ทำให้ท่านตัดสินใจมาเที่ยวในตำบลโพธิ์ประทับช้างมากที่สุด 9) เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินหรือเจ็บป่วยระหว่างท่องเที่ยวจะใช้บริการจากหน่วยงานใดเป็นอันดับแรก และ 10) คาดหวังการบริการใดจากประชาชนในพื้นที่มากที่สุด โดยเป็นแบบสอบถามแบบถามตอบ (Check list) เลือกได้เพียงคำตอบเดียว

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นต่อระดับของการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร มีลักษณะเป็นแบบประเมินค่า มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ โดยแบ่งเป็น 7 หัวข้อ ได้แก่ 1) ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว 2) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว 4) ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว 5) ด้านข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยว 6) ด้านความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว และ 7) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ลักษณะคำถามเป็นการให้เรียงอันดับ 1-5 โดยเรียงลำดับให้ 5 คือ ความเห็นที่ท่านเห็นด้วยมากที่สุด และ 1 คือ ความเห็นที่ท่านเห็นด้วยน้อยที่สุด แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ซึ่งมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ ตั้งแต่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวซึ่งมีลักษณะแบบปลายเปิด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ดังนี้

1) ศึกษาหลักแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามและกำหนดขอบเขตในการสร้างเครื่องมือ

2) วิเคราะห์เนื้อหาและกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมทั้ง 7 ด้าน คือ 1) ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว 2) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว 4) ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว 5) ด้านข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยว 6) ด้านความปลอดภัยทางการท่องเที่ยวและ 7) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

3) ดำเนินการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหาของการวิจัยและนำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะ

4) นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จแล้วไปทดสอบคุณภาพด้วยการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ โดยนำเครื่องมือฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการวิจัย ด้านภาษา และมีประสบการณ์ จำนวน 3 ท่าน

5) นำแบบสอบถามที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item Objective Congruence) คัดเลือกข้อที่มีค่าเฉลี่ย 0.50-1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามมาทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและเสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งหนึ่ง โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการหาค่า IOC ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัยได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00

6) หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยใช้สูตรหาค่าความเที่ยงตรงแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาร์ค (Cronbach) เท่ากับ 0.98

2. แบบสัมภาษณ์และแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ประกอบด้วยข้อคำถาม 1) ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว 2) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว 4) ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว 5) ด้านข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยว 6) ด้านความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว และ 7) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวด้วยตนเองด้วยแบบสอบถามโดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบคำถาม นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบแล้วไปวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งหมดจำนวน 407 ชุด

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลกับหัวหน้าส่วนราชการหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร โดยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) จำนวน 10 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ประกอบการในตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร โดยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) จำนวน 5 คน และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 1 กลุ่ม จำนวน 5 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชาชนในตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร โดยรูปแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 20 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยโดยการวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติอนุมานหรือสถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistics) รวมถึงใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) นำมาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ความคิดเห็นต่อระดับการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร โดยผู้วิจัยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) นำมาแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ ภูมิลำเนา ต่อการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน โดยใช้สถิติทดสอบที่ t-test แบบ Two -Independent Sample Test และสถิติทดสอบค่า F-test โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) จากการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธี LSD
4. ข้อมูลที่เป็นคำถามปลายเปิดและนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เป็นแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร

ผลการวิจัย (Research Results)

1. การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 63.9) มีอายุ ระหว่าง 31-40 ปี (ร้อยละ 29.0) สถานภาพโสด (ร้อยละ 48.4) มีการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 46.2) ประกอบอาชีพข้าราชการและรัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 28.5) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 - 20,000 บาท (ร้อยละ 41.0) และส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาในภาคเหนือ (ร้อยละ 62.2)
2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อระดับการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อระดับศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร จำแนกเป็นรายด้าน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวท่องเที่ยว	4.21	0.65	มากที่สุด
ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	4.05	0.66	มาก
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว	3.90	0.83	มาก
ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว	4.01	0.73	มาก
ด้านข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยว	4.00	0.82	มาก
ด้านความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว	3.95	0.82	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	4.10	0.74	มาก
รวม	4.03	0.66	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อระดับศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.65) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.74) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.66) ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.73) ด้านข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.82) ด้านความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.82) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.83) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร จำแนกตามเพศ ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร จำแนกตามเพศ

ปัจจัยที่ส่งผลการท่องเที่ยว โดยชุมชนแบบยั่งยืน	เพศ						t	df	Sig.
	ชาย			หญิง					
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ			
1. ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว	4.16	0.63	มาก	4.24	0.65	มากที่สุด	-1.15	405	0.83
2. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	4.07	0.64	มาก	4.03	0.67	มาก	0.50	405	0.74
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว	3.90	0.86	มาก	3.90	0.82	มาก	-0.15	405	0.44
4. ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว	4.01	0.75	มาก	4.01	0.72	มาก	-0.02	405	0.51
5. ด้านข้อมูลข่าว สารทางการท่องเที่ยว	3.95	0.82	มาก	4.00	0.81	มาก	-0.63	405	0.48
6. ด้านความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว	3.95	0.82	มาก	3.96	0.83	มาก	-0.12	405	0.82
7. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	4.11	0.74	มาก	4.09	0.74	มาก	0.26	405	0.69
โดยภาพรวม	4.01	0.67	มาก	4.03	0.66	มาก	-0.21	405	0.86

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลต่อปัจจัยที่ส่งผลการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวม จำแนกตามเพศ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ด้านข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัยทางการท่องเที่ยวและด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สถานภาพการสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ ภูมิสำเนา ต่อการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวม พบว่า จำแนกตามอายุ

การศึกษา อาชีพ และรายได้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวม จำแนกตามสถานภาพการสมรสและภูมิลำเนาปัจจุบัน พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร มีประสบการณ์การท่องเที่ยวในตำบลโพธิ์ประทับช้างครั้งแรก (ร้อยละ 39.3) ส่วนใหญ่มาท่องเที่ยวในตำบลโพธิ์ประทับช้างกับครอบครัว (ร้อยละ 63.9) ส่วนใหญ่สนใจมาท่องเที่ยววัดโพธิ์ประทับช้างมากที่สุด (ร้อยละ 60.0) ส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวในตำบลโพธิ์ประทับช้างด้วยรถยนต์ส่วนตัว (ร้อยละ 87.7) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีที่พักแบบโฮมสเตย์ให้บริการนักท่องเที่ยว (ร้อยละ 16.2) ส่วนใหญ่สนใจกิจกรรมไหว้พระและขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์มากที่สุด (ร้อยละ 59.7) วัตถุประสงค์หลักของการมาท่องเที่ยวในตำบลโพธิ์ประทับช้างเพื่อมาพักผ่อน/ท่องเที่ยว (ร้อยละ 47.9) ตัดสินใจมาท่องเที่ยวในตำบลโพธิ์ประทับช้างจากความสนใจส่วนบุคคล (ร้อยละ 28.5) เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินหรือเจ็บป่วยระหว่างท่องเที่ยวจะใช้บริการรถฉุกเฉิน (โทร 1669) (ร้อยละ 73.7) และคาดหวังการบริการจากประชาชนในพื้นที่จากความเป็นมิตร (ร้อยละ 37.3)

5. การกำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร จากปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน ได้แก่ สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว กิจกรรมทางการท่องเที่ยว ข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยว ความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชน สามารถแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืนนำไปสู่การพัฒนาแบบยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ผลการศึกษาระดับการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวท่องเที่ยว เช่น วัดโพธิ์ประทับช้าง มีประวัติศาสตร์อันยาวนานและน่าสนใจ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น แหล่งชมนกแก้วและหิ้งห้อย มีความสวยงามและหลากหลาย สามารถพบเห็นได้พร้อมกันในแหล่งท่องเที่ยวเพียงจุดเดียว

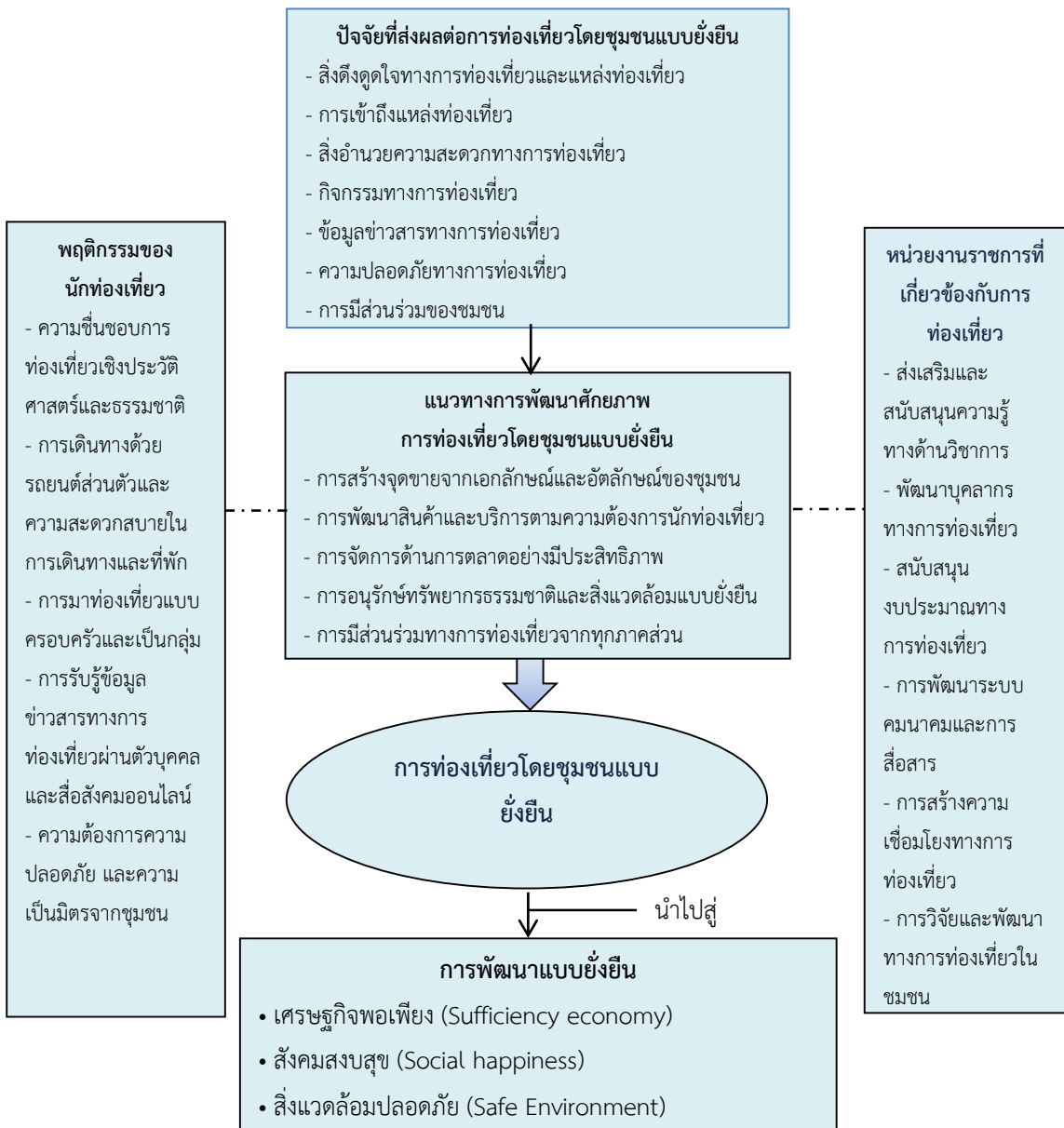
ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีความสะดวกและปลอดภัย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำ ทางลาดสำหรับผู้พิการ สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอ กิจกรรมทางการท่องเที่ยว สามารถตอบสนองได้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมชมหิ่งห้อย กิจกรรมชมสวนส้มโอและทำอาหารพื้นเมือง ด้านข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยว สามารถสื่อสารและเข้าถึงนักท่องเที่ยวได้ เช่น การสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ด้านความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว มีการรักษาความปลอดภัยทางการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวได้อย่างมั่นใจ เช่น การให้นักท่องเที่ยวทุกคนต้องสวมเสื้อชูชีพก่อนลงเรือเพื่อชมหิ่งห้อย ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเป็นเจ้าบ้านที่ดีสามารถสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวได้ สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อระดับการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร อยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดศักยภาพของการท่องเที่ยว ดังที่ Chittangwattana (2006 : 30-32, 60-69) ได้เสนอว่าความพร้อมในด้านคุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวในการให้บริการด้านการท่องเที่ยวแก่ผู้มาเยี่ยมชม ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งควรมีคุณลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ คือ 1) ความน่าดึงดูดใจของสถานที่ 2) ความสะดวกในการเข้าถึง 3) ความประทับใจ และ 4) องค์ประกอบของการบริการ และสอดคล้องกับ Dabpet, Khwanboon and Pornsalawarakun (2015 : 226-227) ได้กล่าวว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสนใจ 5 อันดับแรกคือ ทำบุญ ไหว้พระ ถ่ายรูป ชมโบราณสถาน ชมวิวและธรรมชาติและการเล่นกีฬา โดยสถานที่ที่นักท่องเที่ยวสนใจไปเยี่ยมชม ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์ วัด และอุทยานแห่งชาติและเส้นทางท่องเที่ยวที่มีความเชื่อมโยงกับกิจกรรมและแหล่งท่องเที่ยว และสอดคล้องกับ Dabpet, Khwanboon and Pornsalawarakun (2015 : 79) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญต่อนักท่องเที่ยวในการเลือกสถานที่ท่องเที่ยว ได้แก่ ด้านนันทนาการ ด้านลักษณะของสถานที่ ด้านบรรยากาศของสถานที่ ด้านธรรมชาติ และด้านการคมนาคม

2. การเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีผลต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน โดยภาพรวม พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ว่าประชากรที่มีเพศแตกต่างกัน มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเพศทั้งชายและหญิงเป็นคุณลักษณะทางกายภาพที่ไม่แตกต่างกัน คุณลักษณะของบุคคลขั้นพื้นฐานที่มีความ

ต้องการคล้ายกัน จึงมีผลต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการ ดังที่ Raetrakulphaibun (2014 : 22-32) ได้กล่าวไว้ว่าความต้องการของการกระทำของมนุษย์เป็นกรอบของปัจจัยทั้งหมดที่เป็นองค์ประกอบของกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือการท่องเที่ยวเป็นความต้องการที่ต้องได้รับการตอบสนองเป็นอันดับแรกและในเวลาอันควร ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า ประชากรที่มีอายุ สถานภาพการสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ ภูมิลำเนา ของนักท่องเที่ยวมีผลต่อการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร แตกต่างกัน ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวม จำแนกตามสถานภาพการสมรสและภูมิลำเนาปัจจุบัน พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า ประชากรที่มีอายุ สถานภาพการสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ ภูมิลำเนา ของนักท่องเที่ยวมีผลต่อการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร แตกต่างกัน

3. การกำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืนนำไปสู่การพัฒนาแบบยั่งยืน จากผลการศึกษาจากปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน ตำบลโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ได้แก่ สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว กิจกรรมทางการท่องเที่ยว ข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยว ความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชน สามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน ตำบลโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร โดยการสร้างจุดขายจากเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชน การพัฒนาสินค้าและบริการตามความต้องการนักท่องเที่ยว การจัดการด้านการตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน การมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวจากทุกภาคส่วน นำไปสู่การพัฒนาแบบยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ดังที่ Cooper and Boniface (1998) กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวเป็นสถานที่สำคัญที่จะสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วย 4 As คือ 1) สิ่งดึงดูดใจ (Attractions) 2) การเข้าถึง (Accessibility) 3) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) และ

4) บริการเสริมที่คนในท้องถิ่นเป็นผู้จัดหาขึ้นมาเอง (Ancillary Service) และสอดคล้องกับการศึกษาศักยภาพและสร้างรูปแบบเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนและมัคคุเทศก์ท้องถิ่น การท่องเที่ยวชุมชนเทศบาลตำบลนาครี อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง Klinmuenwai (2018 : 85) กล่าวว่า ศักยภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชนตามองค์ประกอบการท่องเที่ยวทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านความสามารถในการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสถานที่พักแรม ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยวและด้านบริการเสริม อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว ควรกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตร เชื่อมโยงการท่องเที่ยวภายในจังหวัดและระหว่างจังหวัด

1.2 ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ควรกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะภายในจังหวัดพิชิตร์ สร้างระบบการคมนาคมที่มีประสิทธิภาพเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัด

1.3 ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ควรกำหนดยุทธศาสตร์กิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่ กิจกรรมทางท่องเที่ยวทางด้านการศึกษา ดูงาน กิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่ไม่กระทบกับสิ่งแวดล้อม

1.4 ด้านข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยว ควรกำหนดยุทธศาสตร์การสื่อสารทางการตลาดของการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบบูรณาการ โดยการผสมผสานการสื่อสารผ่านในรูปแบบดั้งเดิมและสื่อออนไลน์

1.5 ด้านความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว ควรกำหนดยุทธศาสตร์การสร้างระบบรักษาความปลอดภัยและการจัดการความปลอดภัยการท่องเที่ยวทางน้ำ และภายในแหล่งท่องเที่ยว

1.6 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ควรกำหนดยุทธศาสตร์ให้ทุกภาคส่วนในชุมชนมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวโดยชุมชน

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยทางการตลาด การจัดทำกลยุทธ์ทางการตลาดในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ในรูปแบบการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) และรูปแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อหาแนวทางพัฒนา การจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยแนวทางพัฒนาการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบกลุ่มจังหวัดและแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืนของภาคเหนือตอนล่าง

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยจากกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตภาคเหนือตอนล่าง โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดพิษณุโลก

และสุโขทัย เพื่อหาแนวทางการพัฒนาให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวโดยชุมชนในจังหวัด
พิจิตร

เอกสารอ้างอิง (References)

- Chittangwattana, B. (2006). **Tourism development and conservation**. Bangkok: Press and design. [In Thai]
- Cooper C., & Boniface, B.G. (1998). **Geography of travel and tourism**. United Kingdom. Butterworth Heinemann.
- Dabpet, S. (2018). **Tourism components and communication channels for tourism images for future tourists. A case study of Phitsanulok province**. Journal of Research for Community Development (Humanities and Social Sciences) Naresuan University. 11 (1),79-94. [In Thai]
- Dabpet, S. Khwanboon, Th. and Pornsalawarakun, A. (2015). **The construction of tourism routes in the lower northern region of Thailand 1 from tourism behavior of Thai tourists**. Journal of Social Sciences Srinakharinwirot University 18 (1), 226-244. [In Thai]
- Klinmuenwai, K. (2018). **Potential Studies and Building Tourist routes, communities, and local guides Community tourism Na Khrab Sub-district Municipality, Mae Tha District, Lampang Province**. Academic journal Thonburi University. 12 (28), 85-96. [In Thai]
- Raetrakulphaibun, W. (2014). **Tourist behavior**. (5th edition). Pathum Thani: Bangkok University. [In Thai]
- The United Nation World Tourism Organization. (2018). **UNWTO Tourism Highlights 2018 Edition**. Available : <https://doi.org/10.18111/9789284419876>. (Access date: 30 September 2018). [In Thai]